

L'Esquella de la Torratxa

Any XLIII

Número 2229

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 25 de novembre de 1921

—Lo que tenen aquests vins de luxe: que ataquen el cap i la butxaca.

LLIBRERIA ESPANYOLA

20, RAMBLA DEL MIG, 20
BARCELONA

ASSORTIT COMPLERT DE
DIETARIS

LLIBRES PROPIS PER A LA
MAINADA

BLOCS CATALANS

BAZAR DE LA UNION

OBJETOS DE ESCRITORIO

Útiles para despachos comerciales - Tintas superiores
de las mejores marcas - Resmillería - Libros rayados

Copiadores de cartas

Plumas Estilográficas

Vistas de Barcelona

TARJETAS POSTALES

Gran surtido en **DIETARIOS** y **BLOCS** para 1922

500 cuartillas papel superior, 3 pesetas

Impresiones comerciales - Tarjetas - Facturas - Sobres

Talonarios - Circulares - Prospectos - Invitaciones

Menús - Recordatorios

TALONARIOS PARA LA LOTERÍA DE NAVIDAD

Calle Unión, 3

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

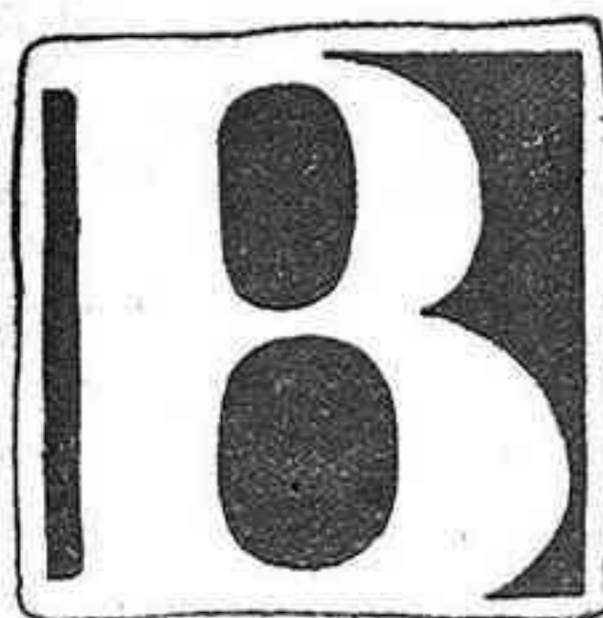

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

AQUELL ANY

Barcelona com que ja és vella, ja té anys. No volem dir anys acumulats, sinó anys que ens serveixen per a explicar-nos successos i èpoques de la seva vida. Així, nosaltres, els de certa edat tenim, en la nostra cronologia l'any 1898, que fou el de Santiago de Cuba, i el 1906, que fou el de la Solidaritat, i el 1909, el de la crema de convents, i arriben després el de la guerra i el de la pau. Però els vells barcelonins i els de certa edat, i els que encara no'n tenen d'edat perquè no se'n adonen, som fills d'un any, que els que ho sabem, diem que era el 1888, i els que ho ignoren anomenen vagament, l'any de l'Exposició.

Aquell any fou com una corona posada a Barcelona. Se diu Barcelona-1888, i s'obra la visió d'una estampa en la qual els navilis de guerra, omplint l'anteport, tiren canonades d'alegria, i en un costat de Barcelona se redressen uns palaus, i damunt de tot s'aixeca un globo captiu que porta un nom gros que diu: «Reina Regente». Fou com si totes les ciutats del món s'haguessin reunit per a celebrar la majoria d'edat de Barcelona, i que aquesta se posés de gala per a festejar les seves bodes amb el món. Perquè aleshores, i amb l'Exposició, Barcelona s'incorporava a Europa. Des de aleshores té un nom universal, té un parc, té un port, té un aixamplis, té un alcalde, té una fetxa per a dividir la seva vida, en abans i després de l'Exposició, com si En Rius i Taulet hagués estat una mena de Mesies.

I no obstant, que n'era de petita i provinciana aquella Barcelona! Aquests dies durant els quals han tornat a ressucitar els dies de l'any 1887, de 1888, dividint la ciutat en partidaris i enemics de l'Exposició, hem volgut fullejar els vells diaris de aleshores. L'Exposició no era popular, al menys, tal com la portaven el seus comisaris. Masses despeses, massa lentitut, massa vanitat. Un cronista, aleshores famós, la titllà de «Exposició de per riure». I quan hem volgut cercar les enormes despeses fetes ens hem trobat en que l'Estat oferia un milió de

pessetes, la Diputació votava una subvenció de duescentes mil, i el Municipi acordava llençar un emprèstit de tres milions de pessetes per a cobrir el dèficit [de l'Exposició].

Dels vells diaris de 1888 surt un perfum de ciutat carrinçona i ensopida. Un pabelló de la batalla de Plewna, té, gairebé tanta importància com l'Exposició. En Succí, el dejunador, comparteix la glòria amb els prínceps viatgers. El globo captiu, admira a tota Catalunya. L'estàtua de Colón, se contempla com una nova meravella del món. La font màgica astora a una Barcelona que passa per Les Rambles, plenes de llustrina i de papers decoratiu. Un Hotel Internacional, ha estat inaugurat i les caricatures ens el pinten amb taula pobre, comptes llargs i cambres inhospitalaries.

La força de la Barcelona nostra se mideix comparant-la amb aquella altra de l'any 1888. Un sol pressupost, el que ha fet el parc de Montjuic, cobreix tots els pressuposts d'aquella Exposició famosa. Aleshores amb un recó de la ciutat en tingueren prou per a un concurs universal i avui no'ns basta amb una muntanya. Lo que abans era maó, avui és pedra; lo que era «parterre», és parc immens; lo que's feia des del Municipi se té de fer, des de tota Espanya. I és que en trenta cinc anys quelcom d'extraordinari ha passat. Catalunya de «províncies», ha arribat a nacionalitat. Barcelona s'ha assimilat tot lo que vivia al seu entorn, fins a arribar a ésser la New-York del Mediterrani, en el nostre lirisme patriòtic.

Per això aquell any ja gairebé no té valor. L'Exposició Universal, davant de la projectada se'ns apareix com una fira a l'engrós.

PARADOX

Ciudadans:

Si estimeu a Barcelona no aneu diumenge a fer de bè a Montjuic

La veritable explicació

Una altra pensada de les que deixen astorada a la gent. En l'avant-darrera sessió, fou presentada al Consistori una proposició demanant que's designi una missió que passi a París per tal de visitar un Saló d'Aviació, obert aquests dies passats a la capital de França.

Cal afegir que meresqué la iniciativa l'aprovació dels regidors? Lo contrari hauria sigut desmentir la tradició de la Casa, que mai com ara ha semblat tant a Càn Garlanda.

En virtut de l'acord pres, aniran a París uns senyors, duent per tota missió la de passejar i divertir-se, a costelles de la *Pubilla*. La major voluntat del món, no basta, en tractar-se de capir la necessitat del viatge, visitar un Saló d'Aviació, quan la brutícia ens priva de caminar còmodament pels carrers! Quan resta per a fer lo essencial a tota urbs mitjanament administrada!

Tan mateix, no hi ha remei. Lo superflu, lo fantàstic i decoratiu, ocupant l'atenció que hauria d'esmerçar-se en les coses de vital interès. L'afició a xalar-se amb els cabals de la ciutat, primer que l'acompliment dels deures sagradíssims. Dels regidors, com de ningú més, pot dir-se amb estricta justícia, geni i figura...

Hem dit suara, no endavinar la transcendència de l'excursió a París. Afegim que restaríem en la ignorància manifestada, de no haver acudit en el nostre auxili un ciutadà de la mena dels enterats, coneixedor perfecte de les martingales i les trapaceries dels il·lustres prohoms que detenten la representació de Barcelona.

Ens ha dit el ciutadà de referència:

—Saben perquè els regidors tenen empenyo en assabentar-se dels progressos de l'aviació?

—Vostè dirà...

—Doncs, pel cas de que, com se sospita, arribi el dia en que calgui escapar-se pel terrat.

JUST

L'Exposició vol di
Progrés i Riquesa
pels que remenen les cireres

L'APET DE L'EXPOSICIO

Catorze duros de vianda,
per persona

Bon profit els faci!

Nosaltres no hi erem; que consti. No hi anàrem, ni ganes.

Amb motiu de l'Assemblea d'Autoritats i Corporacions, convocada a Montjuic per a acordar la data del projectat Certàmen, la Junta Directiva de l'Exposició In-

EXPOSICIÓN BARCELONA
ASSEMBLEA DE LES CORPORACIONES
20 DE NOVIEMBRE DE 1921

La Junta Directiva de l'Exposició Internacional d'Indústries Elèctriques i General Espanyola té l'honor d'invitar a vostè al Banquet amb que la mateixa obsequia a les Autoritats i Corporacions concurrents a l'Assemblea que es celebrarà el dia 20 del corrent, per a exposar el pla general de l'Exposició, a l'objecte d'arribar a la realització de la mateixa. Dit acte tindrà efecte en una de les Seccions del Gran Palau de l'Art Modern a la finalització de l'Assemblea. Barcelona, novembre de 1921.

L'Alcalde President de la Junta Directiva

S: En Director de L'Esquella de la Torratxa

Trasmitat per la Plaça d'Espanya

ternacional de Indústries Elèctriques, esplèndida com sempre—esplèndida pagant la *Pubilla*— convidà a dinar a vuitcentes persones; les convidà a un tec fastuós de catorze duros per barba, que en els temps que correm fa l'efecte d'una provocació per als molts milers de gent que mengen just o que no mengen.

L'ESQUELLA fou invitada pels senyors de la «tiva» an aqueix àpet sibarític, pantagruèlic i canaanesc, segons pot veure's pels facsímils de les targes firmades malhauradament pel senyor batlle, targes que tenim el gust de reproduir en sengles gravats; però, com els nostres llegendaris

Núm. 716

EXPOSICIÓN DE BARCELONA
ASSEMBLEA DE LES CORPORACIONES
DIA 20 DE NOVIEMBRE DE 1921

Resguard acreditatiu de concurrent al Banquet que l'Exposició ofereix a les Autoritats i Corporacions concurrents a l'Assemblea que tindrà efecte el dia 20 del corrent en el Palau de l'Art Modern.

Barcelona, novembre de 1921

L'Alcalde President de la Junta de l'Exposició
Antoni Martínez Domingo

Correspon al Sr. Director de la Esquella de la Torratxa
(Deu entregar-se aquest resguard quan siga interessat)

Imp. Esquella Barcelona

dors compendran, L'ESQUELLA no volgué ni cregué convenient fer us d'aqueix convit.

Aqueixos catorze duros de vianda ens haurien tornat a la boca tota la vida. Ademés, renunciant an aqueix dinar—que ens podia fer mal als intestins i a la consciència—ens veiem més desembraçats per a fer crítica imparcial i justa, per a si convé, riure'ns del mort i de qui el vetlla i per a que d'ara per a sempre no se'ns pugui confondre amb els estòmecs agraits que, pensant en el tec del diumenge, diran d'aquí a l'any 1925 naps per cols i cols per xirivies.

En Cambó, vencedor

A Madrid—se podria escriure—acaba de triomfar En Francesc Cambó. No va triomfar quan la Solidaritat, ni quan l'Assemblea de parlamentaris, ni quan el varen triar per a ministre de Foment. Ha triomfat ara, des de l'agost al novembre. I ha triomfat com se triomfa a Madrid, com un torero, una tiple, amb un reconeixement absolut.

Té talent, té trassa financiera, té aptitud parlamentària, té espanyolisme, té una gran capacitat de treball. Madrid ha restat astorat quan ha sabut que En Cambó, després de dotze hores de treball, se n'ha anat a sopar amb unes senyores alegres. Però contra En Cambó s'ha redressat un home: En Luca de Tena amb el seu ABC. El secret està en que aquest senyor volia entrar una gran partida

hauria arreglat les coses d'altra manera, sense abandonar l'idea de gravar les cartes.

En comptes de decretar un augment per les que's reben, hauria gravat les que havent-se d'escriure, resten inèdites.

En que s'imposés una lleu contribució a tots els ciutadans que, trobant-se en descobert per un o altre motiu, juren haver escrit una carta sense ni menys agafar la ploma, tindrien assegurada la Exposició d'Indústries Elèctriques.

Baldament costessin les obres a pes de radium.

Ciutadans:

Diumenge aneu a Montjuic
a remullar-vos, que després
us afeitarem a pel i a repel
Barcelona ho vol

Tira peixet

o una subasta que es porta l'oli!

La subasta de 10 llocs de nova creació per a la venda de peix fresc en el mercat de Sant Antoni ha donat a l'Ajuntament 118.000 *anguiles*.

Tira peixet!

Cent divuit mil *anguilles*? No n'hi ha pas tantes en tot el Mediterrà.

I... pensar en que en dos *opiparos banquetes* se'n gasten moltes més... sempre i quan els pagui la *Pubilla*, amb l'excusa de fer propaganda per a la requetefutura i arxi-fumuda Exposició Internacional de Disbauxes Elèctriques i *Afartanera* General Espanyola.

Sigui com vulgui, més val que els 23.000 naps hagin anat a parar a la Caixa de la Casa Gran, que a la butxaca dels regidors... que no baden...

I pensar que, fins ara, la subasta de 10 llocs com els de referència no donava a l'Ajuntament més que unes 5.000 *pàfies*.

Mai com ara ens expliquem com certs senyors es fan torres a Vallcarca, compren cases al carrer de Pelai i es passegen amb esplèndits autos en companyia de noies maques.

Tot és començar! I si és veritat com es diu, que aquesta vegada no hi ha hagut *trampa*, proposem que aixequin un monument als de la Comissió d'Abasteixements i an En Papitu Primola, director del susdit Mercat, en un dels patis del mateix.

De totes maneres, com que tot té el seu pro i el seu contra, ja estem sentint els crits dels peixaters quan l'Anido els posi les peres a quarto per donar tres unzes i mitja de menys per terça...

—Ja veurà, senyor governador, d'un *puesto* o altre tenen de sortir les 118.000 de l'ala.

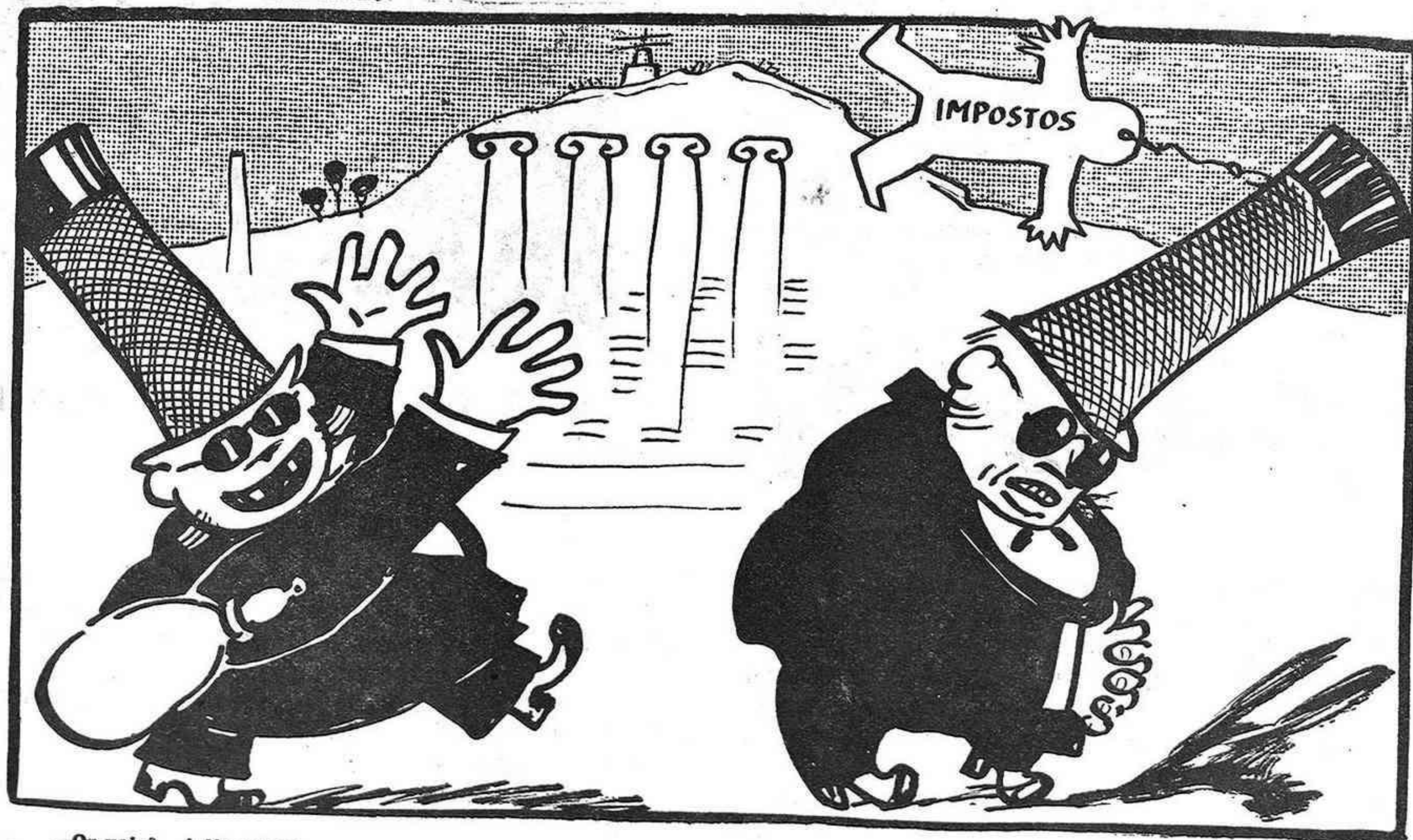
I a fi de comptes l'Ajuntament seguirà tenint la culpa de tot...

Mal per mal, millor anava l'antic sistema, perquè ningú s'atrevia a dir les pessetes que, baix sobre, enviava als mangonejadors de les subastes. I quan el públic cridava, els venedors es tenien de mossegar la llengua...

Mes ara, tots diran lo mateix:

—Es l'Ajuntament! Es l'Ajuntament qui en té la culpa!

XERINOLA

—On vaig?... A Montjuic!

—D'on vine?... De Montjuic!...

:-: PAPERAM :-:

LA MAYOR GLORIA DE ESPAÑA, per *Angèlica del Diablo*.— Un follet de crítica filosòfica, però no crítica destructora com la que s'acostuma a fer a Espanya, sinó crítica constructiva, enlairadora de tot lo veritablement Bell, Bo i Mascle, que en el terreny de les idees sanes, fortes i lliberals es vé expandint en la nostra terra. L'esperit modern i despreocupat de l'autora s'encomana al llegidor, que insensiblement, per refractari que als grans avenços de idealisme sigui, va simpatitzant amb la *Angèlica*... que acabaria per a fer-li un petó... Un petó intel·lectual, s'entén.

Mi testamento, treball que segueix, és una valenta pàgina de filosofia humanitària; una pàgina tan filosòfica com científica, en la que l'autora s'endinza pels més intrincats viarans de lo Absolut, donant veritables lliçons de Vida Nova.

Tot el llibret se llegeix amb gust; emociona i fa rumiar a la vegada. En lo que no acabem d'estar conformes és amb aquella ensabonada a la premsa. No n'hi ha per a tant; i no s'ho mereixen, cregui, senyoreta Angèlica.

CALENDARI CATALÀ «MANELIC».—Acaben de publicar-se i es troben a punt d'ésser agotats els «Blocs Bonavia» per a 1922. Hi han, com en altres anys, tres mides, i cada una conté poesies, contes, anècdotes, endevinalles, caricatures, epigrames, etc.

EL AÑO EN LA MANO.—Ha sortit ja fa alguns dies el corresponent al pròxim any 1922. S'hi enclouen infinitat de treballs literaris de gran amenitat; porta un resum diari de tots els fets trascendentals ocorreguts al món; serveix de dietari, puix s'hi troben planes de Memorandum i de balanços mensuals. Va il·lustrat amb centenars de fotogravats i regala a tots els compradors una participació a la Rifa de Nadal. Si no s'esquiven a comprar-lo, no hi seran pas a temps, perquè s'acaben.

EL MEU NOI, per *J. Ventura Rodriguez*.—Comèdia en un acte i en prosa. Fou estrenada amb magnífica acceptació en el «Teatre Espanyol», de Barcelona. L'assumpte és agradós, tendre i poètic; i el diàleg ben acurat.

LA TRAMONTANE.—Revista mensual de Regionalisme. Es publica a Perpinyà i en ella hi col·laboren els més nomenats escriptors rossellonesos.

SENYORA AVIA VOL MARIT.—Comèdia en quatre actes de J. Pous i Pagès. Una de les més hermoses del popular autor empordanès; per quelcom haurà quedat de repertori.

LA REVISTA DEL ROMEA.—Quadern segon, redactat per Joaquim Montero. Es posà en acció a darrers del mes passat. Donarem impressió de l'estrena en la secció corresponent. Ambdues les publica «La Escena Catalana».

SEPT SCIÈNCIES

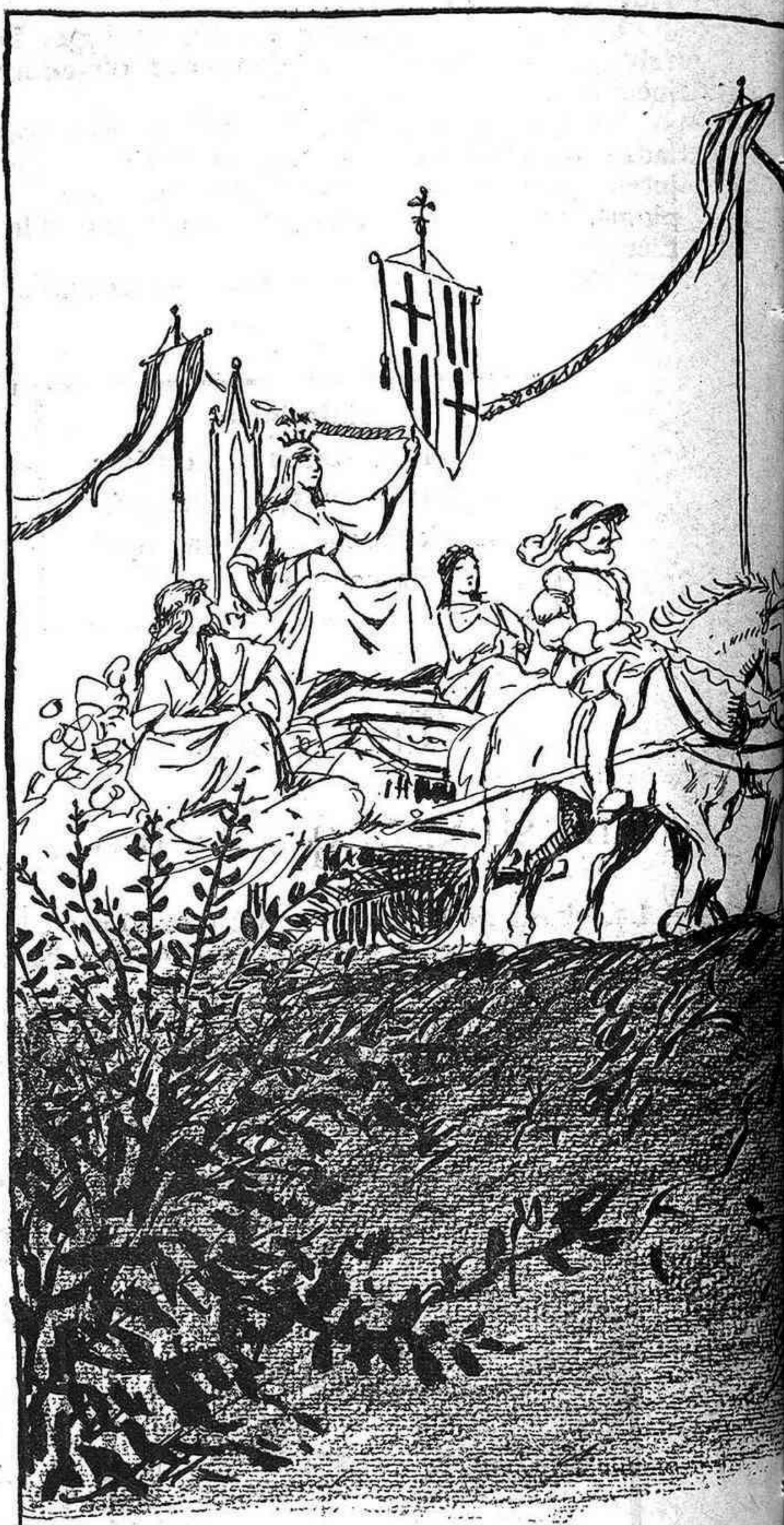

LA PETITA ANECDOTA

Hi han escriptors de nom, i de molt enginy natural o de molt talent emmatllevat, que estan decididament renyits amb la higiene, i principalment amb l'aigua i el sabó.

Un ne coneixem d'aquells desgraciats que no s'amaga pas de dir que de tots els personatges de la història el més digne de plànyer és Pons Pllats, perquè es vegé obligat a rentar-se les mans en públic.

Aquell mateix escriptor, al qual no volem nomenar per a no fer-li la propaganda, conta que quan era jovenet, els seus pares volien casar-lo amb la filla d'uns riquíssims fabricants de «Aigua de Colònia», una gent

UNA PEL·LICULA DE SERIES... PE

Junta de rabadanes o Los tr

molt fina, molt flairosa i molt tocada i posada.

La vigília del dia destinat per a fer les presentacions de rúbrica, puix el promès i la promesa encara no s'havien vist mai, els papàs varen dir al noi:

—Convindria que, abans de l'entrevista que haveu de tenir, anessis a pendre un bany.

El xicot, tot emocionat:

—Un bany general?

—Sí, home! Un bany higiènic!

—Oh, bè! I si després resulta que no'ns aventim o que la xicota no m'agrada?

XARAU

Com presentar a Albert I a En Pere Grau i dir-li que és tot un senyor comte, quan és l'home més xerinolesc i democràtic de Barcelona i Masnou? I el comte de Godó, que més que un noble sembla un músic d'erivelat? El comte de Santa Maria de Sans que parla pitjor que un del gremi carretaire de Sant Anton Abad... sobre tot quan l'auto té «pana».

Quin compromís si s'arriba a «panar» l'avió del *cast'zo rey-valiente*. I més compromís encara si el «cerillaire» comte de Caralt hagués fet us de la paraula.

El rei de Bèlgica hauria cregut, tament, que's trobava davant de Nostre Senyor Jesucrist en... l'hora de l'agonia!

Més que comte de Caralt hauria d'ésser el «Baró de Barbes Tristes»!...

I el marquès d'Alella, que té cara de «Cupido» i el baró d'Oller de... «Bésame»? I el gran Griñó que sembla un barber retirat en dia de festa? I En Foronda, que no sap parlar d'altra cosa que de tramvies i problemes obrers?

Res, que el conflicte era senzillament «tremebundo». I... a fi de que no torni a trobar-se la ciutat en un cas tan «grave», han fet marquès de Rebalso, al president del nostre Círcol del Liceu, En Lluís Martí Olivares, que en dona vint-i-cinc a acabar a trenta als més decoratius marquesos de la *villa i corte*.

¡Nunca es tarde cuando llega! que diuen els correligionaris de l'Alfendesalazar, que segons sembla és el padrí del nou aristocràtic marquès.

Ara ja pot tornar el rei de Bèlgica. Barcelona ja té un noble «comme il faut». Més... no, que no torni encara. No n'hi ha prou amb En Martí d'Olivares, perquè aquest sols pot representar a l'element jove.

«Se necesita—que diuen els anuncis d'*El Diluvio La Vanguardia*—un noble apuesto y gallardo» que representi també als nostres noucentistes. I qui millor que el *arrogante e inconstipable* don Joaquim Sagnier?

Res, que ja que En Dato no'l va fer senador vitalici que En Maura el faci comte de Caldetes. De lo contrari, l'ex amo d'Arenys tindrà motius sobrats per a enjegar-ho tot a dida. I tanta «pachoca» que faria En Sagnier saludant al rei de Bèlgica en nom dels *azulados* de la nostra terra.

TENU

A L'EXPOSICIÓ CUBISTA

- Això deu figurar les responsabilitats de la guerra.
- En què et fixes?
- En que no se'n treu l'entrellat.

GLOSSARI

LA PETITA ANECDOTA

Una simplíssima anècdota que demostra que l'anarquia mundial, i una de les seves conseqüències, l'inseguretat social, preocupa no sols als governants i a les entitats professionals, sinó també a les criatures, que's donen compte igualment de la greujetat de les circumstàncies econòmiques.

Es un senzill examen de fi de curs en un col·legi de primera ensenyança.

El professor planteja a un dels més aixerits alumnes l'enunciat d'un facilíssim problema d'aritmètica:

—Si un paleta —exposa el professor— pot acabar una obra en trenta dies, quants dies necessitaran per a acabar la mateixa obra trenta paletes?

L'alumne, després de meditar una estona:

—Devem considerar, la jornada de treball, de set o de vuit hores?

—Es igual; de vuit hores—respon el professor.

E' xicotet torna a rumiar una bella estona, i replica, a la fi, vençut i desanimat:

—Es impossible... Es impossible sap'guer ho.

—Impossible?... Per què?—pregunta intrigat l'examinador.

—Perquè... tot depèn de la «vaga» que els paletes plantegin al mestre d'obres.

Inútil dir que el petit alumne fou aprovat pels vots unànims del tribunal.

XARAD

A cà'l dentista:

—Ai, senyor doctor!

—Què li passa?

—I quin dolor tan terrible em fa el quixel que va posar-me l'altre dia.

—No se'n estranyi, senyora... Es per a imitar millor els queixals naturals.

Retalls de vida

I

Corre un griso pervers i aixiribit
sota un cel amb capot de cendra i blau,
quan el sol d'occident talment esclau
entre un sarrell de pins ha sucumbit.

Un pagès a muntanya ha alçat el dit:
en to de savi i amb posat babau
ha dit: «Nevarà, nois, aqueixa pau
és un llevat de neu... Vaia una nit!

No deixeu trastes a la babalà,
entreu llenya i menjar en abondó,
palla pels matxos, fulles pel garrí.

A dormir d'hora, a esperar demà;
si neva, cremarem el gros tió,
farem rostes i trescolarem vi.

II

He vist al ametller
florint-se, arrosserant-se;
he vist el pregoner
del temps de benhaurança.

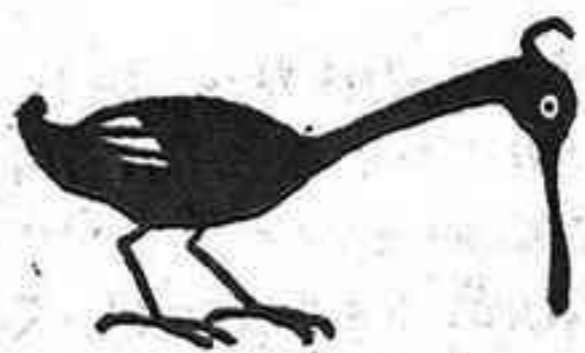
La soca granalluda
que'l sol ineducà,
una branca rompuda
pel lladre novençà,

Pel lladre lleminer
de fruita reçagada,
que'l branquilló usurer
va cloure amb sa grapada.

Una mena d'encís
m'ha penetrat la vista:
ja el cor és més feliç,
la vida no és tan trista.

Tenint la Primavera
xiroia a punt d'entrar.
—Anima ploranera,
acaba el teu plorar.

J. COSTA I POMÉS

Epigramàtic

(HISTÒRIC)

Un pagès un xic cap-vert
que viu pels voltants de Tona,
sempre que vé a Barcelona
—de nit—va al *Royal-Concert*.

I al parlar de les *estrelles*,
a més de trobar-les *velles*.
sempre en té format semblant
concepte, que així precisa:
—Sembla estrany que guanyant tant,
vagin, doncs, sense camisa.

PEPET DEL CARRIL

COROLARIS, per *P. Anfrès Martí*. — Dues dotzenes de contes, amb prou originalitat i prou argument per a interessar de debò al llegidor més exigent. La nota característica de aqueixes narracions és la valentia i la despreocupació per tota mena de prejudicis religiosos i morals. És l'obra d'un esperit lliure i culte al mateix temps. La concepció hi és sempre robusta, fins en les pàgines més tendres, com en aquella deliciosa *Creu de terme*; i la forma, concisa, g àfica, senzillament correcte, sense enfarfegs retòrics ni florides parrafades. L'autor diu lo que vol dir, i ho diu... a la manera antiga o a la manera de tot temps, fent cas omís de modes literàries i d'exageracions de lèxic, amb natural garbositat, descrivint amb ferma grapa escenes i caràcters, i preocupant-se tan sols dels assumptes, que sap aconduir per mitjà d'una acció ràpida i dreturera en totes ocasions. Això fa que aqueixos contes, la majoria dels quals són de fibra dramàtica, resultin veritables quadres humans, plens de vida i de intenció.

El llibre *Corolaris*, tipogràficament, està bastat ben presentat.

EL HOMBRE QUE TODO LO SABÍA. — Un conte sugestiu i ben escrit, original d'En M. Linares Rivas. El publica «La Novela Semanal».

CATALANA. — Revista literària. Tenim damunt la taula el número corresponent a la segona quinzena d'octubre. Publica un sumari interessant.

ELS NOSTRES PERIÒDICS, per *Josep Surribas i Riera*. — Notes crítico-bibliogràfiques de periòdics publicats en llengua catalana. Acaba de sortir el primer fascicle, que tracta dels vells setmanaris de Catalunya, entre ells de la nostra *Campana*, a la que dedica l'autor el major espai, naturalment. Serà, en resum, una obra extraordinàriament curiosa, digna de conservar els que's preocupen de les coses culturals i bibliogràfiques de la nostra terra.

EL COCODRILO AZUL. — Novel·leta bufa, original del festiu escriptor Joan Pérez Zúñiga. Vé insertada en «Los Contemporáneos».

BULLETÍ DE L'ESBART FOLK-LORE DE CATALUNYA. — Rebèrem el corresponent al passat setembre, que publica curiosos treballs sobre les nostres típiques dances.

NOSOTROS. — Revista mensual literària, artística i de sociologia. Tenim a la vista el darrer número, molt interessant.

L'OM. — Fulla d'orientació espiritual i bibliografia. Es publica a Manresa.

CUARTO MENGUANTE. — Novel·leta, per Ramón Pérez de Ayala.

«SCIENTIA». — Revista internacional de síntesi científica. Es publica a Bolònia i conté interessants treballs en francès, anglès i italià.

SEPT SCIÈNCIES

FINANCES FULES

-D'ençà que'm fan jugar a la baixa, que perdo.

Teló enlaire

LICEO

Com ja tinguérem el gust d'anunciar, ahir, dijous, obrí les portes nostre primer teatre líric.

S'inaugurà amb la xamosa òpera *Louise*, de l'interpretació de la qual se'n parlarà oportunament.

Per a demà, *Fedora*: La setmana entrant debut del gran tenor Hipòlit Lázaro. I molt aviat la trilogia wagneriana.

ROMEA

Dimecres degué estrenar-se la comèdia en tres actes *La primera volada*, d'En Pous i Pagés.

No arribant a temps per a dir-hi la nostra, prometem fer-ho la setmana entrant.

TÍVOLI

Visca! *Aun hay Patria Veremundo!* I qui diu *patria* diu llibretistes que saben on tenen la mà dreta i escriuen, com En Josep Ramos Martín, una obra en un acte i dos quadres, titulada *La Alsaciana*, estrenada en el teatre del carrer de Caspe.

Està molt, però molt bé el llibre de la deliciosa opereta.

Escenes sentimentals, sense caure en el precipici folletinesc; escenes còmiques, sense invadir el terreny de la xabacaneria... en fi, que no pot estar millor tractant-se d'una obra sense pretensions.

En canvi, la música no fa honor al llibre, puix En Cinto Guerrero, sols ha ensopegat a mitges un número, el que canten la Vela, En Sagi-Barba i els quatre dragons de l'exèrcit de Napoleón.

I és llàstima, perquè *La Alsaciana* amb una altra música n'hauria donat quaranta nou a acabar a cinquanta a *La cançó del olvido* i fins a la mateixa *Viejecita* que ja és tot lo que es pot dir.

La presentació de primera i els intèrprets molt justos, com correspon a una bona companyia com la que actua al «Tívoli».

Segueix l'èxit del... segon acte de *El Duquesito*

En Jesús Pinilla hi està entusiasmat i... ni es recorda de Manresa, aplaudint a la Mary Isaura i a la deliciosa Huertas. I nosaltres... ni de Manresa ni... de Sarrià!

Hi ha *Duquesito* per temps!...

NOVEDADES

Si aqueixa obra estrenada, *La sin ventura*, tingués tant d'artística com de realista, hauria constituït indubtablement un gros èxit. Però ni per la construcció escènica ni pel diàleg pot recomanar-se massa, i d'aquí l'escàs entusiasme del públic sincer. El drama hi és, els tipus resulten fotografiats, si vostès volen, però amb tot i amb això s'hi troba a mancar la fina grapa d'un acurat i expert comediògraf que podia haver tret un gran partit de la trista història de la desventurada coupletista. L'interpretació regular, i la presentació... Déu n'hi doret.

— Avui, estrena de *El amigo de las mujeres*, d'En Dumas.

— Per a la primera quinzena de desembre es prepara al «Novedades» una temporada de quaranta dies de Teatre Català, a base d'obres d'En Guimerà i amb el principal ob-

L'ARRIBADA DE L'HIVERN

— No'm demanaven?... Aquí em tenen.

jecte d'estrenar-se'n una de nova: *L'alta banca*, de l'insigne dramaturg.

Dirigirà la companyia l'Alexandre Nolla i figurarà com primera actriu donya Mercè Nicolau.

Que vagi tot bé, és lo que cal desitjar.

POLIORAMA

Una bona acullida ha obtingut *El regreso*, comèdia divertida dels autors francesos De Fiers i Croisset, arranjada pel senyor Batlle, que no's pensin ara que sigui En Martínez Domingo.

Un argument senzillet, unes escenes còmiques ben desenrotllades i un diàleg ple d'àngel i de picardia.

En Güell estupendament bé, i els altres ajudant-hi.

— Avui, estrena de *La heroica villa*, d'En Arniches.

GOYA

Una revisteta sense pretensions *Good-Times in Music-hall*, ha fet passar agradablement l'estona als concurrents, donada com a fi de festa, després de les truculències dramàtiques aplaudides a la Xirgu.

— Per a avui s'anuncia la represa de *Alimaña*, obra famosa, creació insuperable de Na Marguerideta.

PRINCIPAL-PALACE

S'ha renovat l'èxit de *Oooh, la Revue!* Tots els quadres d'espectacles, meravellosament presentats, són aplaudits per la gentada que acudeix al «Principal». Les noves atraccions *Escuela de niñas*, *The Cardinals* i *The Mandos* resulten dignes de la farrosa revista que té moltes jornades de vida pròspera.

— Per a mitjans de desembre s'anuncia l'estrena de *Zig-Zag* (revista nova d'espectacle).

MOLT SERIES

res de Sierra-Montjuich

TELO ENLAIRE

LICEO!

Foren excelentment acullides les dugues primeres obres *Louise* i *Fedora*. La nit de inauguració resultà un veritable aconteixement. La sala brillantíssima. Les grans artistes Genoveva Vix i Aga Lahowska, foren ovacionades i festejades com mai, sobre tot la primera que interpretà el popular paper d'una manera colossal, detallant amb el seu art dramàtic admirable i fent gala de sa immillorable veu.

En Paillard i En Laffont foren aplaudits també; així com el mestre concertador i director.

—Ahir, dijous, degué debutar el nostre paisà Hipòlit Lázaro, amb *La Favorita*, havent-hi una gran espectació per a sentir-lo.

—Demà, dissabte, *El oro del Rhin*.

ROMEÀ

Dugues estrenes en pocs dies: la primera, una comèdia en tres actes *Primera volada*, d'En Pous i Pagés. Una obra interessant que anirà molta gent a veure-la, perquè és sens dubte de lo milloret que per al teatre ha escrit el seu autor.

Amb un assumpte del dia, barceloní i tot si es vol, En Pous ha conjuminat un argument sentimental, amb tocs alegres i picarescs; i ho ha fet amb una gran trassa de comediògraf; engiponant un seguit d'escenes naturalíssimes, gracioses o dramàtiques, però totes vessant de lògica i de humanitat. El únic defecte que aqueixos actes tenen és l'excessiva llarga 'a, però això ja és costum amb En Pous.

En la representació de *Primera volada* s'hi distingeixen «tots», que deia aquell. Però els que hi llueixen un treball exquisit de debó són En Montero, que cada dia admira més amb els seus *genèrics* i la Ortíz que cada dia es mostra més aplomada i més segura.

—Dissabte estrenaren una obreta d'En Dantas, un altre bibelot dels seus: *1023*. Es tracta d'un quadret dramàtic, estil guinyol, ferm, punyent, descrit amb un art admirable en els tipus i en la preparació de l'escena final.

El diàleg—que en realitat no és més que un diàleg molt ben arranjat per En Ribera i Rovira—fou dit amb amor per En Giménez i En Montero.

NOVEDADES

Agradà bastant la interpretació d'una famosa obra de En Dumas, una alta comèdia dramàtica que porta per títol *El amigo de las mujeres*.

—Dimecres, abans d'ahir, degué estrenar-se *El canto del cisne*, comèdia d'En Pous Pages, que, segons diuen, ja coneixem els catalans amb el títol de *Les Papallones*, obra conagrada i premiada i tot

Bona sort.

GOYA

Tot l'enginy més o menys enmatllevat que don Sinibaldo Gutiérrez posà en *La Añagaza* no salvaren del naufragi a aqueixa obra detectivesca que no convencé al respectable públic. Trucus ben trobats, pocs; interès d'acció, escàs. Així pot dir-se que passà únicament gràcies a que el diàleg resulta quelcom divertit. Per això la gent, si no s'hi entusiasma, al menys no s'hi avorreix.

Qui s'hi deu avorir és la Xirgu. Es llàstima!

PRINCIPAL-PALACE

Aquesta setmana s'ha reproduït, amb èxit extraordinari aquell famós quadre *Humos de ensueño* que sols es pogué fer un cop en l'anterior temporada.

—Per al dia 5 del mes entrant s'anuncia el debut d'una celebrada companyia d'opereta francesa, que ens donarà a conèixer la famosa *Phi phi*.

I després d'unes quantes representacions d'aqueixa obra, vindrà tot seguit l'estrena de la magna revista *Zig-Zag*.

POLIORAMA

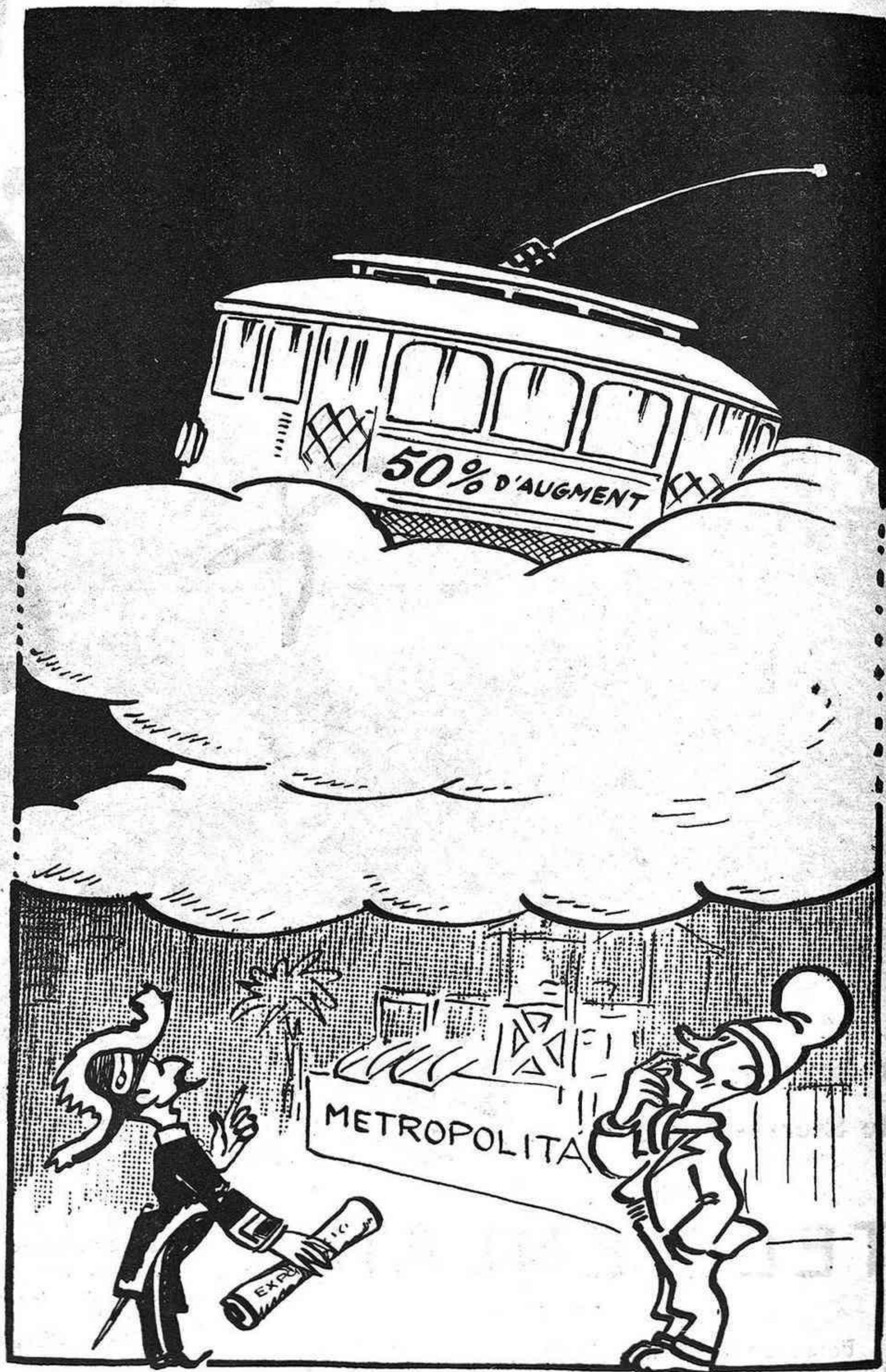
Tres actes de comèdia—comèdia còmica amb aditament de xistos i

escenes de |sainet| — resulta això de: *La heroica villa*.

El saladíssim Arniches hi ha posat tota la seva gràcia, a cops massa grotesca, puix no tenia necessitat d'abultar tant els tipus ni acusar en extrem la caricatura.

El fet, per això, és que el públic hi riu, i que els artistes del «Poli» interpreten la farsa molt bé.

L'Exposició porta enterrats vint milions de pessetes i encara no som a mig camí de Montjuic

L'ARBITRI TRAMVIARI

—Què vol dir, per sota terra?... Jo us els faré anar pels núvols, que encara té més mèrit.

bon nombre de pastells deguts a un tal Manelet Losada, un xicot que té la intenció del colorit. Pregunto si el coneixen i em diuen que és el Director del Museu de Bilbao, és a dir un *foraster* autèntic.

Alto les seques, doncs; no fos que sense voler li fessim perdre a Barcelona aquella fama que té d'ésser *archivo de la cortesia*, etc., etc.

Fixem-s'hi en les obres d'aquest *pasteler* i veurem primer de tot que és un bon oficial; després notarem que li agraden els tons virolats, i després que la processó li va per dintre, doncs per ell a Bilbao no hi ha més que processons. O, i que si no fos per dos balcons endomatsats de vermell i de grana respectivament, que van de tort, menaçant caure i fer desgràcies, tots els seus pastells *procestonals* em farien el pes. Altres coses fa bé En Losada, com són altars barrocs i els paisatges bilbains, als quals sap donar molta qualitat.

Res, que m'ha tret la por d'anar a les «Galerías Dalmau», que tenia.

Molt m'agradarà que aquest artista foraster pugui anar-se'n de Barcelona tan satisfet, com jo n'he sortit de

ELS ATLETES.—II

—No siguis burro, que al cap d'avall qui ha d'aguantar-lo ets tu.

la seva exposició, la qual té la novetat d'aplicar el procediment dels colors en barra als treballs a l'aire lliure, cosa que fa sense mica de barra; ben al contrari, amb una gran discreció i un bell encert.

*
**

A la «Sala Reig», nova de trinca, hi ha una exposició de morts que, per haver passat Tots Sants, vé una mica retrassada.

No vagin a creure que's tracta de morts de l'art dels que belluguen i fan nosa; res d'això. Els morts de la «Sala Reig» són autèntics i gloriosos además; aquí van els noms dels *expositors*, als quals ni s'ha consultat si volien exposar: Rigalt, Armet, Martí i Alsina, Mercader, Fortuny, Vayreda I i Nonell.

Que el seu talent llumeni als artistes de la primera volada.

*
**

Ara tinc de tornar a Càn Dalmau. M'he descuidat de fixar-me amb unes mostres de vitratges artístics antics, folrats de nou amb molt d'encert per En Josep Goller. Que hi farem!

C. ARBÓ

Celebrar l'Exposició,
vol dir donar-se a conèixer
davant del Món, que els
barcelonins encara badem

El quici

Una mica de pietat del vigilant
consagrà el dolç serviment del ample quici,
quan les nits cauen tebiones i no fan
pels que hi dormen, de suplici.

Passa el Sol pel equinocci del istiu,
vé'l setembre companyó de la gelada,
corre un aire que de dia es fa catiu
d'una bona soleiada,

prò de nits se deixa caure amb una agror
que les coses prenen certa esgarrifança,
i el cos vibra d'una estranya tremolor
que a un dolor infant s'atança.

Sobre'l quici on dormien bellament
els dos vells, a una amoreta, solidaris,
ja no hi troben l'aixopluc convalescent,
ni és coixí el coixí de diaris.

Prou batega, en matinar, el bon Morfeu
aclucant adolorides les parpelles;
el dolor dels anys barrina, es fa més greu
sota un cobrellit d'estrelles...

J. COSTA I POMÉS

BAIXANT DE LA FONT DEL GAT..

—Com que m'han ben atipat,
és clar que tot m'ha agradat!..

ESQUELLOTS

Diu i copiem d'un il·lustrat cronista madrileny:

«Rataplán, rataplán,
los soldados no tienen pan.»

Ah! Es a dir que pa tampoc?
Abans no tenien aigua; això ja ho sabíem.
Però ara ni aigua ni pa?
I doncs, an aquell pobre *infant*... quines sopes li donen?

Ni la Naturalesa, ni Déu, ni els Sants, ni els Diables volgueren adherir-se diumenge al festival anunciat... i sospès a Montjuic.

Això hauria de preocupar a la senyora Junta Organitzadora de l'Exposició Futura.

Es un fracàs, serà un fracàs.
Es una malastrugança?... Serà una olla.

Ai, ai, ai, ai!... Pobres de nosaltres.
S'assegura que'ls nostres regidors pensen «millorar» el Passeig de Gràcia.

Ja patirem.
O sinó al temps. Veuran com aquestes millores se circunscriuran amb el temps en la instal·lació de mitja dotzena de quioscs.

Sis mil peles ha votat el nostre Excel·lentíssim per a regalar com a subvenció a la senyora Wanda Landowska.

Així doncs, d'ara endavant ja tindrem dues *wandes* municipals; i totes dues de la banda de... Bastardia, o sià de la Comissió de Cultura.

Quina feinada per a En Lamote, si les ha de dirigir totes dues.

S'han inaugurat els nous establiments per a vendre peix fresc.

Les botigues-peixateres estan ben presentades.
Ara cal que s'acreditin donant el peix del pobre bo i barato.

Que quan preguntem: A quant la sardineta?... A quant els popets?—els pops i la sardina no ens facin caure d'esquena.

Davant del jutge:

—Contesti l'acusat.
—Digui, senyor President.
—Per què en fabricava de monedes falses?
—Perquè veia que, de bones, no n'hi havia prou per a tothom.

A una taquillera de cine

SONET

Sempre que't veig, et veig d'una manera
perquè sempre t'he vist a la taquilla,
alegre, diligent, bona feinerera
com qui fa escamoteig de calderilla.

Plena d'anells, tot or de llumanera
qu'al reflexe del llum tant com l'or brilla,
enlluernes al públic que s'espera
fent-li dolç el ficar-se mà a l'ermilla.

I penso, contemplant els teus uils vius
i admirant tes dentetes quan somrius
i tes mans quan recullen les pessetes...
que seria empresari un parell d'anys
per ésser amic teu, recollí els guanys,
i après tirà el negoci a fer... piruetes!

RAFEL RIBA

—Es veritat que demaneu la pau?
—Es clar, home! Com que hem acabat les provisions de LAMPARES "Z", ens veiem perduts.

Antoni López, llibreter, Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20, Barcelona. Correu: apar. n. 2
TELEFONO 1415

ACABA DE PUBLICARSE LA NUEVA EDICIÓN

La Ciudad de Barcelona

GUIA "LOP"

ITINERARIOS PRACTICOS

Un tomo encuadernado en tela:

Pesetas 3'50

SANTIAGO RUSIÑOL

EN JOSEPET DE SANT CELONI

NOVEL·LA PICARESCA

Un volum:

Pesettes 2

MANELIC, Calendari Català - 1922

BLOC PETIT Pesettes 0'60 — BLOC GROS Pesettes 1'80

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE - ENCICLOPEDIA de la vida práctica para 1922

Todo comprador de EL AÑO EN LA MANO tiene participación al billete entero

Número 36.219 de la
LOTERIA DE NAVIDAD

El precio de EL AÑO EN LA MANO es de Pesetas 1'50 en rústica - Pesetas 2 encuadernado

AVIAT!! AVIAT!!

ALMANAC
DE

L'Esquella de la Torratxa

Per a 1922

Un volum d'unes 200 planes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebalxes.

LA PROPAGANDA

—Sembla que's tracti d'unes eleccions...
—No; però com que tractem amb els mateixos pagesos!...